

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

MAAHANMUUTTAJA OPETUSRYHMÄSSÄNI

2011

SISÄLTÖ

- 3 ... Johdanto: Opettajan kielitietoisuus
- 4 ... Aineenopetus tietojen, taitojen ja kielen opettamisena
- 6 ... Kysymyssarja kielitaidon kehittämisen tueksi
- 7 ... Oikea ohjaus oikeaan aikaan
- 9 ... Oppiaineiden kielen abstraktisuus
- 11 ... Historian ja terveystiedon kieli
- 12 ... Luonnontieteiden ja matematiikan kieli
- 14 ... Kielen oppimisen strategiat ja niiden tukeminen
- 18 ... Arviointi
- 24 ... Käytännön vinkkejä oppitunnille
- 26 ... Lähteet
- 27 ... Lisätietoja

JOHDANTO: OPETTAJAN KIELITIETOISUUS

Opiskelussa tarvittavan syvällisen kielitaidon oppiminen kestää 5–7 vuotta. Suurelle osalle maahanmuuttajataustaisista oppilaista koulun ja oppimateriaalien kieli on siis haasteellista läpi kouluajan. Jokaisen luokan- ja aineenopettajan olisi hyvä olla tietoinen oman oppiaineensa ja opetuksensa kielestä.

Suomi toisena kielenä -opetus tukee ja antaa raameja opiskelulle, mutta suomen kieltä opitaan myös muiden oppiaineiden tunneilla. Siksi jokainen luokan- ja aineenopettaja on myös suomen kielen opettaja. Kielitietoinen opettaja on suomen ja akateemisen kielen opettaja. Kielitietoinen opetus hyödyttää sekä suomea toisena kielenä että äidinkielenä puhuvia. Se vähentää perinteistä opetuksen eriyttämisen tarvetta, sillä kielitietoisien opetuksen menetelmät eriyttävät jo sinänsä ja opiskelutehtävät ovat sellaisia, joita voi tehdä erilaisella kielitaidolla.

AINEENOPETUS TIETOJEN, TAITOJEN JA KIELEN OPETTAMISENA

Oppiaineiden ja kielen opetusta ei voi erottaa toisistaan, sillä oppiaineet ovat kieltä ja tekstejä. Teksti on puolestaan merkityksellinen kokonaisuus, joka vaatii lukijan tai kuulijan tulkintaa. Se voi olla puhuttu tai kirjoitettu, ja se voi olla esimerkiksi kieltä, kuvaa tai graafeja.

Kielen ja tekstitaitojen opetuksen yhdistäminen oppiaineiden opetukseen auttaa oppijaa ymmärtämään myös oppisisältöjä syvällisemmin. Samalla oppijan kielitaito karttuu, ja hän oppii eri oppiaineiden tavat käyttää kieltä sekä kirjoittaa ja lukea tekstejä.

Kieli opitaan merkityksellisissä yhteyksissä, ei opettelemalla sanoja sanalistoista tai tekstien kirjoittamista irrallaan opiskeltavista asioista. Tämän vuoksi oppiaineiden oma kieli ja oppiaineen vakiintuneet kielenkäyttötavat opitaan aineenopetuksessa. Suomi toisena kielenä -opetus voi tukea oppisisältöjen ja niihin liittyvän kielen ja tekstitaitojen oppimista, mutta varsinaisena oppimisympäristönä on aineenopetus.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2004, 94):

”Suomea opitaan kaikissa oppiaineissa, ja suomen opetus toisena kielenä edellyttää yhteissuunnittelua ja yhteistyötä opettajien kesken. Suomi toisena kielenä -oppimäärän tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen taitoa suunnitelmallisesti, ja opetuksessa otetaan huomioon myös muiden oppiaineiden sisältöjä, peruskäsitteitä ja sanastoa.”

Hyvin järjestetty aineenopetus voi olla samalla mitä parhainta kielenopetusta. Mikä tahansa aineenopetus ei kuitenkaan tue oppijoiden kielitaidon kehitystä. Pahimmillaan oppilas ajelehtii oppitunnilta toiselle ilman, että hän on ymmärtänyt kuulemastaan tai lukemastaan kovinkaan paljon.

Seuraavan sivun kysymyssarjan avulla voi testata, vahvistaako opetus kielitaitoa. Mitä useampaan kysymykseen vastaus on myönteinen, sitä paremmin opetus tukee myös kielitaidon kehittymistä. Jos myönteisiä vastauksia on niukalti, listaa voi hyödyntää oman opetuksensa kehittämässä. Oma opetustaan voi pyrkiä muuttamaan asteittain.

KYSYMYSSARJA KIELITAIDON KEHITTÄMISEN TUEKSI

Pääsevätkö kaikki oppilaat käyttämään kieltä sen kaikilla osa-alueilla: kuuntelemisessa, puhumisessa, lukemisessa ja kirjoittamisessa?

Esitetäänkö oppitunnin rakenne oppilaille esimerkiksi kirjoitettuna taululle?

Varmistetaanko ydintietojen ja -taitojen oppiminen?

Ohjataan oppilaita riittävän konkreettisesti? (vrt. s. 7–8)

Havainnollistetaanko opittavaa asiaa?

Toistetaanko keskeisiä käsitteitä ja sanastoa lukuisia kertoja?

Onko opetus vuorovaikutteista?

Varmistetaanko, että oppijat ovat ymmärtäneet opittavan asian?

Sisältyykö opetukseen tekstitaitojen opetusta?

OIKEA OHJAUS OIKEAAN AIKAAN

Hyvä opetus on taitoa suunnitella ja ajoittaa oppijan ohjaus oikein. Se sisältää myös oppijan taitotason määrittämisen: Mitä oppijan on mahdollista oppia? Mitä oppijalta kannattaa ja täytyy uskaltaa vaatia? Millaisesta ohjauksesta oppija hyötyy?

Ohjaus auttaa oppijaa oppimaan uutta eli kehittämään taito- ja tietotasoaan korkeammalle tasolle. Tähän hän ei pystyisi ilman ohjausta. Lähikehityksen vyöhykkeen määrittäminen antaa opettajalle suuntaviivat ohjauksen suunnitteluun (ks. Vygotsky 1978).

Lähikehityksen vyöhyke on aktuaalisen ja potentiaalisen kehitystason välinen etäisyys. Kasvatuksen ja opettamisen tulisi suuntautua niihin toimintoihin, jotka ovat juuri kehittymässä. Vain siten on mahdollista herättää henkiin ne kehitysprosessit, jotka ovat lähikehityksen vyöhykkeellä. Opettajan tulisi tunnistaa oppijan aktuaalinen ja potentiaalinen taso kyseisellä kehityskelmalla ja sitten tehdä mahdolliseksi siirto potentiaalisesta aktuaaliseen.

Jos oppilas ei selviydy tehtävästä itsenäisesti, hän tarvitsee vuorovaikutuksellista tukea (engl. scaffolding). Opettajan antama vuorovaikutuksellinen tuki suuntaa oppijan huomion olennaisiin asioihin, ja sen avulla oppija suoriutuu tehtävistä, jotka hänen olisi mahdotonta itsenäisesti suorittaa. Opettaja siis haastaa oppijan turvalliselta oman osaamisensa alueelta epävarmuutta herättävälle uuden oppimisen alueelle.

OPPIAINEIDEN KIELEN ABSTRAKTISUUS

Eri oppiaineiden kielen yhteisenä piirteenä on abstraktisuus. Abstrakti kieli on haasteellista suurimmalle osalle perusopetuksen oppilaista kielitaustasta riippumatta. Siihen johdattaminen on yksi perusopetuksen tärkeitä kielellisiä tavoitteita, sillä hyvä abstraktin kielen taju avaa runsaasti uusia väyliä ajattelussa, opiskelussa ja yhteiskunnan eri aloilla.

Abstrakti ilmaus syntyy yksinkertaisen kielellisen mekanismin avulla. Kun arkipuheessa todetaan, että *tuli palaa takassa*, kemian oppikirjassa samasta ilmiöstä kerrotaan, että *palaminen on reagoimista hapen kanssa*. Arkipuheessa prosessia eli palamista kuvataan verbin *palaa* avulla. Abstraktissa ilmaisussa prosessista käytetään substantiivina *palaminen*. Prosessista eli tapahtumasta on tehty nimi, joka voidaan ottaa

tarkastelun kohteeksi. Tällaisella muutoksella on saatu syntymään kokonaan uusi näkökulma: todellisuus ei ole vain sitä mitä silmien edessä tapahtuu, vaan se on myös havainnoinnin ja tarkastelun kohde. Tästä näkökulmasta syntyy tiede ja uudenlainen kieli puhua samoista ilmiöistä, joita arkipuhekin käsittelee.

HISTORIAN JA TERVEYSTIEDON KIELI

Historian oppikirjoissa yhdistyy kertova teksti ja abstrakti kieli. Niissä pyritään luomaan käsitystä yhteisestä historian prosessista tarinaa kertomalla. Sen vuoksi kertovan tekstin lomassa on usein paljon abstraktia sanastoa ja metaforisia eli kuvakielisiä ilmauksia. Sellaisistakin helpoilta tuntuvista kielikuvista

kuin *tarjota porkkanaa* tai *putoaa kuin kypsä hedelmä Ranskan syliin* voi olla vaikeaa ymmärtää kuvallinen merkitys, ja kielikuva voi siten hämärtää koko asian. Kielikuvat ovat usein kulttuurisidonnaisia – esimerkiksi porkkanaa ei välttämättä ymmärretä kannustimeksi kaikissa kulttuureissa.

Historian tekstien tapaan myös terveystiedon teksteissä pyritään selittämään ilmiöitä. Niissäkin on kuvailevaa ja kertovaa ainesta, joka yhdistyy vaativaan abstraktiin käsitteistöön. Terveystiedon opetus tarjoaa loistavan oppimisympäristön laajaan, arkielämässä tarvittavan sanaston ja käsitteistön oppimiseen. Siinä oppimista edistää asioiden suora yhteys käytännön elämään.

LUONNONTIETEIDEN JA MATEMATIIKAN KIELI

Niin sanottujen science-aineiden tehtävä on vaativampi kuin opettaa ymmärtämään asioita, sillä tavoitteena on myös teoretisoida arkipäivän ilmiöitä sekä asettaa hypoteeseja ja tutkia niitä. Oppilaiden tulee siis oppia **käyttämään tieteen sanoja**. Tieteellisen sanaston ja kielen rakenteiden vaikeudet korostuvat silloin, kun oppilaalla on puutteellinen koulutausta. Monille luonnontieteen ilmiöille ei aina edes ole sanaa omalla äidinkielellä eikä aikaisempaan tietoon asiasta löydy tukea muistivarastosta. Vaikka koulutausta olisi katkeamaton omassa maassa, voi havaintoihin ja kokeelliseen työskentelyyn perustuva tapa oppia luonnontieteitä olla oppilaalle vieras. Tämä asettaa haasteita opetukselle, mutta ne eivät ole ylivoimaisia. Havainnollisuus, asioiden selittäminen arkikielellä ja ymmärtämisen varmistaminen, ennen kuin käsitteet nimetään täsmällisesti, auttavat kaikkia oppilaita. On tutkittu, että oppilas pystyy myös osoittamaan osaamisensa varsin vähäisellä sanavarastolla, jos ja kun hän on ymmärtänyt opetuksen sisällön, ja käsitteet on määritelty selkeästi oppitunnilla.

Matematiikan omaa universaalia kieltä ovat oppineet monet niistäkin, jotka eivät ole koskaan saaneet kouluopetusta. Laskutaito on yleensä monilla hallussa. Vaikeuksia voi sen sijaan tulla ihan yksinkertaisimmissakin geometrian tehtävissä, koska hahmottamista ja tilan tajuamista vahvistava leikkiminen ei ole ollut mahdollista. Haastavia voivat olla myös loogista ajattelua vaativat tehtävät. Yleisiä kognitiivisia taitoja vahvistava toiminta, pelit ja leikit tunnilla sekä ongelmanratkaisutehtävät korjaavat näitä puutteita.

Matematiikan kieli on myös suomea. Matematiikan oppitunneilla käytetään kieltä aivan toisella tavalla kuin esimerkiksi historian tunneilla. Usein oppikirjan tehtävissä on haastavaa sanastoa, ja monet niistä vilisevät temporaalisia lauseenvastikkeita ja *va*-partisiippeja: *junan saapuessa asemalle siellä odottava juna sai lähtöluvan viisi minuuttia myöhässä*. Lauseenvastikkeiden selittäminen ja sanallisten tehtävien avaaminen helpottavat kaikkia matematiikan oppijoita.

KIELEN OPPIMISEN STRATEGIAT JA NIIDEN TUKEMINEN

Kielitietoinen opetus on oppimisstrategioiden tukemista. Rebekka Oxfordin (1990) oppimisstrategioiden jaottelu auttaa opettajaa ymmärtämään prosessin laajuutta:

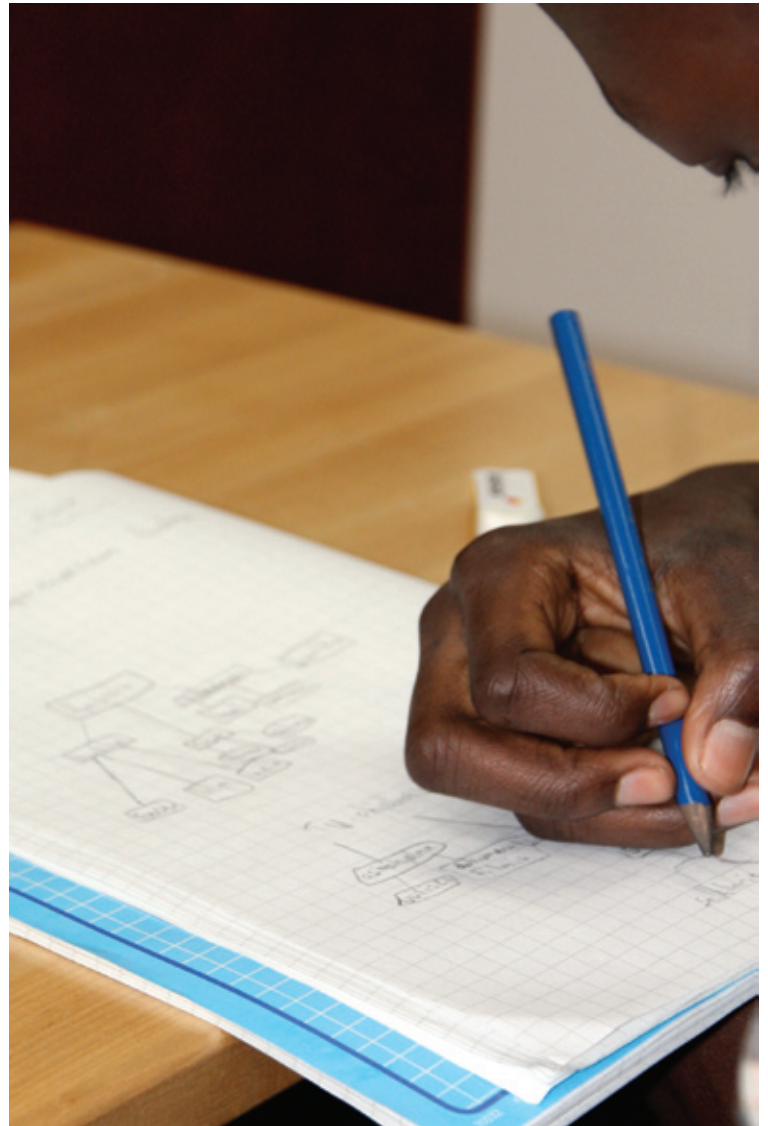
Muististrategiat

Kielen oppimisen alkuvaiheessa työmuisti on koetuksella, kun oppilas ”vangitsee” uuden kielen äännteitä ja sanoja. Toistaminen, lorut, laulut, ääneen lukeminen ja riimitely ovat alaluokilla tuttuja menetelmiä, mutta niitä kannattaisi käyttää kielen oppimisen alkuvaiheessa myös vanhempien oppilaiden kanssa. Räppien rimmaaminen eri aiheista on tähän hauska ja tehokas keino.

Säiliömuistiin rakennetaan tiedon ”puita”, joissa opittavat asiat yhdistyvät ja muokkaantuvat aikaisempaan tietoon. Kun suomen kielen käsitteitä on vielä vähän, muististrategioita tukevat esineet, kuvat, videot ja simulaatiot. Käsitteiden ryhmitteleminen ja näkyminen opetustilassa auttaa: esimerkiksi sydämen toimintaan ja verenkiertoon liittyvä keskeinen sanasto voidaan kirjoittaa sydämen sisään ja laittaa näkyviin. Näin oppilas oppii myös itse rakentamaan vastaavanlaisia sanaperheitä.

Kognitiiviset strategiat

Muististrategiat liittyvät läheisesti kognitiivisiin strategioihin. Kognitiivisten strategioiden avulla oppilas käsittelee uutta tietoa, vaikka se olisi vaikeaa puutteellisen sanavaraston ja kielen tuntemuksen takia. Opetuksen havainnollisuus helpottaa tätä, samoin täsmällinen käsitteiden määrittelyminen. Käsitteiden määrittelyminen on työtapa, johon kannattaa käyttää oppituntien aikaa. Tekstin rakenteiden ymmärtämistä ja tekstin lukemista pitäisi opiskella sekä suomen tunneilla että eri oppiaineiden tunneilla. Lukemista voidaan harjoitella silmäilemällä, haastamalla ja kommentoimalla tekstejä. Oppikirjan tekstin lukeminen ja muistiinpanotekniikoiden harjoittelu voi välillä olla oppitunnin pääsisältö myös eri aineiden tunneilla.

Sosioaffektiiviset strategiat

Jokainen kieltä opetteleva ottaa avukseen eleitä ja ilmeitä, kun hän kommunikoi ja yrittää saada itsensä ymmärretyksi. Hän keksii itse sanoja, joiden merkitys selviää kuulijalle joskus helposti, joskus vaikeasti. Hän voi tuottaa kieltä hitaasti ja hakea kauan oikeita ilmaisuja.

Kaikilla oppitunneilla pitäisi luoda turvallisia kielenkäyttötilanteita, joihin voisivat osallistua täysipainoisesti myös ne, jotka vasta opettelevat suomea. Pari- ja ryhmätyötilanteet ovat oivia keinoja edistää

oppilaiden välistä kommunikaatiota. Opettajan pitäisi kuitenkin seurata tarkoin näitä tilanteita, koska nämä puhetilanteet saattavat olla vaikeita suomea opetteleville. Kaikkien kesken pari- ja ryhmätyö ei suju, siksi työtapojen valintaa kannattaa miettiä. Opettajajohtoiset puhetilanteet, joissa jokaisen puheenvuoro on arvokas esimerkiksi äänestettäessä jostakin ryhmää koskevasta asiasta, ovat hyviä. Kukin perustelee kantansa, ja sen voi tehdä lyhyellä tai pitkällä puheenvuorolla. Mielipidemittaus jostakin asiasta on mainio menetelmä, jossa jokaisen mielipiteen vahvuus merkitään dimensiolle *täysin samaa mieltä – täysin eri mieltä*. Jokainen perustelee kantansa käyttämällä kieltä eri tavoin, mutta kaikkien merkki näkyy dimensiolla yhtä tärkeänä.

Metakognitio

Jokainen kielenoppija oppii koko ajan myös oppimaan, kun hän opiskelee sekä kieltä että uusia tietoja ja taitoja. Metakognition opettaminen on erityisen tärkeää suomea opettelevalle. Jos opettaja kertoo tunnin alussa, mitä tunnilla tulee tapahtumaan, se auttaa oppilaita jäsentämään omaa työskentelyään. Metakognitiivisia taitoja rakennetaan myös silloin, kun keskustellaan opiskelun tavoitteista ja annetaan suuntaa tulevaisuuteen. Usein toistettu kysymys eri oppiaineiden tunnilla on *mihin tätä tietoa tarvitaan*. Tähän kysymykseen vastaaminen on opiskeltavien asioiden liittämistä laajempiin kehyksiin.

Metakognitiota voi opettaa. Opettaja voi kertoa ennen tekstin lukemista, millainen on sen rakenne, mitä tekstissä käsitellään ja miksi teksti on oppikirjassa. Kun tämä taito on opetettu, oppilaat oppivat itse löytämään vastauksia näihin kysymyksiin. Oman toiminnan suunnittelu ja itsearviointi osana arviointia ovat jo tuttuja metakognitiivisia käytänteitä. Niihin kannattaa uhrata aikaa myös suomea opettelevien kanssa.

ARVIOINTI

Hyvä arviointi on oppilaiden edellytysten mukaista ja oppimisprosessia ohjaavaa, ja se edellyttää joustavia ja monipuolisia arviointimenetelmiä. Kirjalliset kokeiden esseevastaukset, referaatit ja tutkielmat eivät suju niiltä, joiden suomen kielen sanasto on suppea ja kielen rakenteiden vakiintumattomuus häiritsee kirjoittamista. Siksi on mietittävä toisenlaisia tapoja, joiden avulla oppilas voi osoittaa, mitä hän osaa.

Arviointi on osa oppimisprosessia ja tukee oppimista. Tämän periaatteen mukaan suomea opettelevan oppilaan arviointi on aivan samanlaista kuin kenen tahansa muunkin. On mietittävä, millainen arviointi edistää oppimista ja antaa sekä oppilaalle että hänen huoltajalleen tietoa oppimisesta.

Numeerinen arviointi on kohtuutonta silloin, kun oppilas ei pysty vielä kielellisesti osoittamaan osaamistaan. Sanallista arviointia

voi käyttää maahanmuuttajaoppilaan arvioinnissa koko perusopetuksen ajan lukuun ottamatta päättöarviointia (*Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet* 2004). Sanallisen arvioinnin pitäisi olla mahdollisimman selkeää. Monen oppilaan kotona ymmärretään suomea heikosti, ja siksi sanallisten viestien tulisi olla mahdollisimman yksiselitteisiä. *Hyvä*-sanan tyyppiset ilmaukset voivat joskus johtaa huoltajaa harhaan: palaute viestii edistymisestä, mutta oppilaan arvosana on huono. Paras tapa on arvioinnissa kertoa se, mitä on opittu ja mitä vielä pitää oppia.

Arvioinnin pitää kohdistua siihen, mikä on asetettu tavoitteeksi.

Arvioinnin pitää olla joustavaa ja monipuolista, mutta se on aina suhteessa opetukseen. Jos opetus on esimerkiksi biologiassa perustunut erilaisten käsitteiden avaamiseen ja oppimista arvioidaan tehtävällä, jossa oppilaan pitää selittää vaikkapa käsite *mitokondrio*, voi suomea vähän osaava oppilas selittää sen kuten muutkin. Hän tekee sen sillä kieli- taidolla, mikä hänellä on. Jos kemiassa on ollut tavoitteena oppia joidenkin keskeisten alkuaineiden lyhenteet ja oppimista arvioidaan nimeämiseen perustuvalla tehtävällä, tehtävä soveltuu kaikille.

Oppimista tukevia arviointitapoja ovat muun muassa portfolio, luku- ja oppimis- päiväkirja sekä tietyn aineen itse laadittu sanasto, johon tulee koko ajan uusia käsitteitä suomeksi selitettynä. Asioiden nimeäminen, tiedon järjestäminen ja avainsanojen muis- taminen voivat olla menetelmiä, joilla arvioidaan tiettyjen kokonaisuuksien oppimista.

Suullinen kielitaito on joillakin oppilailla huomattavasti parempi kuin kirjallinen taito. Keskustelu onkin usein parempi keino saada tietoa oppimisesta kuin kirjallinen koe.

Oppilasta kunnioittava arviointi on rehellistä ja avointa. Opetussuunnitelman perusteiden päättöarvioinnin kriteerit ovat normatiivisia. Oppilalle ja huoltajalle on hyvä selvittää, mitä tietyn numeroarvosanan saamiseksi on osattava. Silloin ahkeran ja tunnollisen oppilaan pettymys ei ole niin suuri, kun hän saa päättöarvosanaksi kuutosen aineesta, jonka opiskelun hän on aloittanut vasta seitsemännellä luokalla Suomessa. Ahkeruudesta ja osallistumisesta hänet voi palkita esimerkiksi kirjalla tai kunniakirjalla, mutta päättöarvioinnissa ei saa pettää oppilasta tai huoltajaa.

Oppilaan äidinkieltä puhuva koulunkäyntiavustaja voi olla apuna arvioinnissa ja koetilanteissa auttamassa oppilasta ymmärtämään suomenkieliset kysymykset.

Ohjeita opettajalle:

- Tee yhteistyötä suomi toisena kielenä -opettajan kanssa.
- Anna suomea opettelevalle oppilaalle oppimispäiväkirja, johon hän kerää jokaisesta käsitelystä oppikirjan kappaleesta tai vihostaan tietyt avainsanat, tekee sisällysluettelon pohjalta käsittekartan ja kirjoittaa jokaisesta keskeisestä asiasta ainakin kaksi virkettä, ja jonka hän kuvittaa ja palauttaa opetusjakson päättyessä.

- Kirjoita muutamia virkkeitä opetuksen keskeisestä sisällöstä, jotka suomi toisena kielenä -oppilas järjestää, joista hän poimii tärkeät sanat ja selittää ne uudelleen omin sanoin.
- Anna kuvia, joihin suomi toisena kielenä -oppilas nimeää asioita ja joiden pohjalta hän kirjoittaa asiasta.
- Laadi käsitelappuja, joihin suomi toisena kielenä -oppilas kirjoittaa samaan asiaan liittyviä käsitteitä.
- Keskustele ja esitä keskustelun aikana auttavia kysymyksiä.
- Laadi kysymyksiä ja pyydä oppilasta menemään nauhurin kanssa toiseen tilaan ja nauhoittamaan vastauksensa.
- Muista, että arviointi ei koskaan ole itsetarkoitus.

KÄYTÄNNÖN VINKKEJÄ OPPITUNNILLE

- Kerro oppilaille, mitä tunnilla tullaan tekemään ja mikä on opittava asia.
- Kirjoita avainsanat näkyviin.
- Aseta näkyville kuva, joka antaa kontekstia asialle.
- Anna metatietoa kirjan/muusta tekstistä.
- Lukekaa kirjan teksti ensin skannaten ja sitten haastaen eli kirjoittamalla kommentteja kunkin kappaleen jälkeen. Jos opetat matematiikkaa, avaa kielen rakennetta. Selitä lauseenvastikkeet, partisiipit ja vieraat sanat sanallisesta tehtävästä. Laita sanallisen tehtävän ratkaisumalli luokkahuoneeseen näkyviin.
- Tee oppilaiden kanssa käsitelmääritysharjoitus keskeisistä käsitteistä. Varmista asian ymmärtäminen ennen kuin käsitteet nimetään.

Kuukka, Ilona – Rapatti, Katriina (toim.)
YHTEISTÄ KIELTÄ LUOMASSA
Suomea opetteleva opetusryhmässäni
Opetushallitus 2009

Kirja on suunnattu luokan- ja aineenopettajille, joiden yleisopetuksen ryhmässä on mukana kielellistä tukea tarvitsevia oppilaita. Kirjassa on kolme osaa, joista ensimmäiseen kootut artikkelit käsittelevät mm. opettajan työtä kielitietoisessa kaikkien koulussa, kulttuurista moninaisuutta historian opetuksessa, kirjoittamisen ohjaamista, luokkakeskustelua ja oppikirjojen käyttöä. Toisessa osassa lähestytään menetelmiä eri oppiaineissa fysiikasta matematiikkaan ja kotitaloudesta taideaineisiin. Mukana on myös ammatillisen koulutuksen näkökulma. Kolmas osa käsittelee maahanmuuttajaoppilaiden arviointia. Mukana on runsaasti esimerkkejä ja käytännön ideoita.

Nissilä, Leena – Sarlin, Hanna-Mari (toim.)
MAAHANMUUTTAJIEN OPPIMISVAIKEUDET
Opetushallitus 2009

Artikkeleista koostuva kirja kuvaa kaksi- ja monikielisten oppimisvaikeuksia sekä heille suunnattua erityistä tukea. Se käsittelee oppimisvaikeuksien tunnistamista, kielellisiä vaikeuksia, oppimisen tukea sekä traumaattisten kokemusten vaikutuksia eri-ikäisten oppimiseen. Kaksi- ja monikielisten oppimisvaikeuksien tunnistaminen on usein haastavaa, mutta soveltuvia menetelmiä ollaan kehittämässä kertyvän tutkimustiedon pohjalta. Artikkeleissa käsitellään oppimisen ja opettamisen haasteita eri koulutusasteilla perusopetuksesta aikuiskoulutukseen sekä esitetään käytännön toimintamalleja.

- Tehkää käsitteistä käsitekortit, jotka jäävät näkyville luokkahuoneeseen.
- Luo jokin turvallinen puhetilanne, johon voi osallistua arvokkaasti vähäisellä kielitaidolla.
- Kertaa tunnin lopussa opittu ja muistuta avainkäsitteistä.
- Muistele, mitkä olivat verbit, jotka toistuvat useita kertoja kyseisen aineen opetuksessa. Kertaa niitä suomi toisena kielenä -tunnilla tai mainitse niistä suomi toisena kielenä -opettajalle.
- Älä soimaa itseäsi, kukaan ei pysty olemaan täydellisen kielitietoinen.

Opetushallitus julkaisee vuoden 2012 aikana digitaalista oppimateriaalia eri oppiaineiden opetuksen tueksi maahanmuuttajille.

LÄHTEET

- **Fathman**, A. K., Quinn, M. E., & Kessler, C. (1992). Teaching Science to English Learners, Grades 4–8. NCBE Program Information Guide Series, 1, 2007 Number 11. Retrieved February 25, 2007 from <http://www.ncele.gwu.edu/pubs/pigs/pig11.htm>
- **Gibbons**, Pauline (2002). Scaffolding Language, Scaffolding Learning: Teaching Second Language Learners in the Mainstream Classroom. Portsmouth, NH: Heinemann.
- **Lemke**, J. L. (1990). Talking Science: Language, Learning And Values. Norwood, NJ: Ablex.
- **Oxford**, R. (1990) Language Learning Strategies: What Every Teacher Should Know. Boston: Heinle & Heinle.
- **Vygotsky**, L. S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.

LISÄTIETOJA

Opetushallitus
PL 380
00531 Helsinki
040 348 7555
www.oph.fi

Opetushallitus
PL 380
00531 Helsinki
040 348 7555
www.oph.fi